

BATI BASININDA
LOZAN

TÜRK BASININDA
BATI BASININDAN YAPILAN TERCÜMELER
(1922-1923)

Hazırlayan: Nuri Sağlam

NURİ SAĞLAM

1964'te Giresun'da doğru. Giresun'da tamamladığı ilk ve orta öğreniminin ardından 1990'da İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl, bu bölümün Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalı'nda araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı. 1993'te Yüksek Lisansını, 1999'da da doktorasını tamamladı. Hâlen İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görevini sürdürmektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	13
BİRİNCİ LOZAN KONFERANSI	17
(20 Kasım 1922-4 Şubat 1923)	17
Barışa Doğru	19
Fransa ve Bonar Law Kabinesi	20
Rus Milliyetçiliği ve Boğazlar Sorunu.....	21
Hakikatin intikamı	22
Türkiye ve Yunanistan.....	23
Amerika ve Şark Meselesi.....	27
Barış İçin.....	30
Şark Tehlikesi	32
Barışın Müdafaası.....	34
Lord Curzon'un Nutku.....	35
Lozan'da!	38
Tam Bir Gizem: Lozan Konferansı 20 Kasıma Ertelendi.....	39
İtilaf'ın Samimiyeti Son Derece Ciddi Bir Krizden Geçti.....	42
Poincaré'den İngiltere İçin Bir Jest Bekliyoruz.....	44
Barış ve Anlaşmak İçin.....	46
Fransız Jestleri	50
Türkiye ve Batı	51
Müttefikler Faaliyette.....	52
Gizemli Rahatsızlık	53

İngiliz Muhtırası.....	54
Lord Curzon'un Muhtırası Üzerinde Anlaşma İhtimali.....	57
İsmet Paşa'nın Açıklamaları	58
Lozan Konferansı.....	60
Mussolini'nin Beyanatı	61
Lord Curzon'un Ziyareti ve Poincaré'nin Beyanatı.....	63
Paris'ten Lozan'a	64
Lozan Konferansı Açıldı	68
Konferansın Açılışı	69
Büyük Rahatlama	71
Çarşamba Oturumu	74
Türkiye ve Balkan Devletleri	75
Türk Muhtırası Verildi	76
İsmet Paşa'nın Beyanatı.....	79
Vorowsky'nin Beyanatı	80
Balkan İttihadının Çöküşü	82
Konferansın İlk Haftası	84
Konferans.....	86
Lozan Konferansı Çöktü.....	88
Musul Petrol Haklarının Mevcut Durumu.....	89
Boğazlar Sorunu	90
Amerika'nın Türkiye'deki Demiryolları ve Petrol Mücadelesi.....	93
Türkiye'nin Asya Sınırları: Musul Meselesi.....	96
Rusya Lozan'da	98
Lloyd George, Yunanistan'ı Asya Macerasına Nasıl Sürükledi?.....	100
İsmet Paşa'nın Beyanatları.....	104
Kanıt	106
Anadolu'daki Yunan Macerası.....	109
Lozan'daki Zorluklar ve Bonar Law'ın Beyanatı.....	110
Tchitcherine'in Beyanatı	112
Türkler ve Yunanlıların Mübadelesi.....	115
Karadeniz ve Boğazlar.....	117
Konferansın İlk Haftası	118
Yeni Gizli Belgeler.....	120

Lloyd George'un Paralı Askeri Yunanistan	122
Lloyd George, Venizelos'tan Sonra Constantin'le de Aynı Politikayı Yürütüyor	124
Müttefiklerin Boğazlar Hakkındaki Fikirleri	126
Müttefiklerin Boğazlar Rejimine Dair Teklifleri	128
Boğazlar Rejimi	130
Lloyd George'un Yunanlıları Anadolu Macerasına Tahrik ve Teşviki	133
Yunan Fiyaskosu Lordlar Kamarasını Karıştırdı.....	137
Matin Gazetesinin İfşaatını Bir Yunan Diplomatı Doğruluyor	138
Bariş Düşmanı Lloyd George.....	140
İngiltere Yunanistan Kavgası	142
Yunanistan Prensi Andre Fransa'ya Yerleşmeyi Düşünüyor	144
Türkiye Avrupada	146
Lord Grey'in Nutku ve Lozan Hâdiseleri.....	148
Türkiye ve Azınlıklar	150
Poincaré'ye Cevap	151
Petrol Sorunu: Cenova'dan Lozan'a.....	153
Stamboulisky'nin Beyanâtı	156
Yunanistan'ın Anadolu Hezimetinde, Lloyd George'un Mesuliyetine Dair Yeni İfşaatlar.....	157
Musul, Azınlıklar ve Boğazlar Sorunu	158
Musul ve Boğazlar	159
Boğazlar Kavgası	161
Türklerin Avrupa'ya Dönüşü	164
Korkunç Türk	167
Lozan'da Uzlaşma.....	169
Lozan'da Fransız Çıkarları.....	175
Azınlıklar Alt Komisyonu Hâdisesi.....	177
İngiltere Musul'un Tahliyesini Reddetti	179
Türkiye'de Avrupalılar.....	180
İsmet Paşa'nın Matin Muhabirine Beyanâtı.....	182
İki Haber.....	185
Trakya'da Yunan Askerî Hazırlıkları	187
Ekümenik Patriklik.....	189

Lozan Konferansında Durum.....	190
Fener Patrikhanesinde.....	192
İngiltere Müttefiklerinden Ayrılıyor.....	193
Lozan'ın Yankısı	195
Yunanistan'da Kargaşa.....	197
Lozan'da Uzlaşma.....	198
Atina Davaları ve İhtilalin Yeni Aşaması	200
Fantastik Bir Plan.....	203
Musul Petrolü Lozan'ı Aydınlattı!	205
Lozan'da İki Ay	206
Musul ve Suriye Sorunu.....	209
Türkler ve Musul	211
Musul Petrolleri ve Amerikan Müdahalesi.....	212
Musul ve Milletler Cemiyeti.....	213
Kapıları Kapatmak.....	216
İsmet Paşa'nın Beyanatı.....	219
Lozan'dan Ayrılış.....	222
Bir Doğu Harbine Karşı.....	225
Türkiye İle Barış.....	227
Tehlike Noktası Olarak İstanbul	229
İngiltere Hükûmeti Bugün Üç Krizle Karşı Karşıya	230
Lozan'daki İngiliz Tavrı.....	232
Sulhun Gecikmesinden Yararlanalım.....	234
Fırtına Toplanıyor!	236
Lozan'da Son Saatler.....	239
Lozan'daki Çöküş.....	242
Lozan Konferansı Kesinlikle Başarısız Oldu	244
Konferanstan Sonra.....	245
Kırılan Konferans.....	247
Lozan'da Yeni Olay: Barış Yeniden Mümkün	249
Sebat Etmek.....	251
Lord Curzon Londra'da ve İngiliz Meclisi Huzurunda.....	252
Amerika'nın Türkiye'ye Karşı Tutumu.....	254
Avrupa Barışı.....	255

İsmet Paşa Bu Sabah Ankara'ya Hareket Ediyor.....	256
Lozan'dan Sonra	257
Türkiye'den Çılgın Bir Hareket	259
İzmir'in Uyarısı.....	261
İstanbul'dan Görülen Durum	262
İngilizlerin Savaş Tazminatı Hakkındaki Fikirlerinde İzmir Dersleri.....	264
Ruhr Sorunu	265
Lordlar Kamarasında Lozan Müzakereleri.....	268
Parlamento ve Türk Antlaşması.....	272
Büyük Britanya ve Ruhr.....	274
İstanbul'da Hayal Kırıklığı.....	277
Lozan Konferansına Dair Fransızların Sarı Kitap'ı	279
Lozan'dan Ankara'ya: Doğuda Barış mı Savaş mı?.....	282
Lozan'dan Ankara'ya İsviçre Referandumu.....	283
Irak.....	286
Lozan Konferansında Ruslar	288
Yakın Doğu'da Savaş mı Barış mı?.....	292
Sovyet Rusya ile İlişkiler Yeniden Başlamalı mı?	295
Mart Ayı	297
Türkiye'deki Ruh Hali.....	299
Selanik Meselesi.....	301
Türkiye İngiltere'ye Güvenmiyor.....	304
Lozan'dan Bir Ay Sonra	305
Ankara'nın Kararı	308
Lozan Projesi Ankara'da Reddedildi.....	309
Köln'deki İngilizler.....	310
Önemli Mavi Kitap	311
Ankara'nın Kararı	317
Türkiye'deki Amerikan Kolejleri.....	319
Mukabil Türk Projesi.....	321
Türklerin Cevabı	324
Londra Konferansından Önce.....	325
Türk Siyasal Partileri.....	327
Türk Mukabil Projesi ve Türk Politikacıları.....	329

Avrupa Krizi.....	331
Londra Toplantısı-I	334
Londra Toplantısı-II.....	336
Londra Toplantısı-III.....	338
Londra'dan Lozan'a Ruhr Tartışması.....	340
Amerika Türkiye'yi Sömürmeye Hazırlanıyor	341
Müttefiklerin Türkiye'ye Cevabı ve Almanya'nın Yeni Teklifleri	343
Ankara'ya Cevap.....	345
Türk Seçimleri ve Barış	346
Türk Siyaseti.....	348
Ankara Paradoksu.....	351
İngiltere'nin Şartları Karşısında Türkiye'nin Tepkisi	353
Türklerin Cevabı	355
Amerikalıların Anadolu'daki Dev Planları.....	356
Chester İmtiyazı ve ABD Dışişleri Bakanlığının İhtiyatlı Tutumu.....	358
Chester Projesinin Kabulü.....	359
Fransa Suriye'de.....	360

İKİNCİ LOZAN KONFERANSI..... 365

(23 Nisan-24 Temmuz 1923)..... 365

Lozan'a Dönüş	367
Türkiye ile Derhal Barış Yapın	369
Lozan Konferansı Yarın Yeniden Başlıyor	372
Amerika'nın Yakın Doğu Siyaseti.....	375
İkinci Lozan Konferansı	377
Chester İmtiyazı	379
Lozan'a Bakış.....	382
Matin Gazetesine Göre Şarkta Vaziyet.....	383
Lozan Fiyaskosu	385
Suriye ve Ruhr-Bir Kaderin Seçimi	388
Lozan'da İlerleme	389
Türkler Balkanlar'da Yunanistan Düşmanlarıyla İttifak Yapıyorlar.....	391
Irak Kararı.....	393
Lord Curzon'un Müşterek Hareketi.....	395

Fransa'nın Lozan'da İzolasyonu.....	397
Fransa ve İngiltere	399
Yunan-Türk Tazminatları	402
Lozan Müzakereleri	403
Yunan-Türk İhtilafı	405
Türk Okullarında Fransızca Eğitimi	406
Yunan-Türk Tazminat Müzakereleri.....	408
Türkiye'nin Yeniden Doğuşu.....	409
Lozan Konferansının Zorlukları	412
Bonar Law'ın İstifası.....	415
Savaş ve Barış Arasında	417
Aşağılayıcı Çaresizlik.....	419
Türk Demiryolları ve Chester Projesinin Yeniden İnşası.....	420
Müttefikler Yeni Bir Savaş Tehdidini Savuşturmaya Çalışıyor	422
Şark Krizi	424
Barışa Doğru	426
Yunan-Türk Anlaşmasına Dair Fransız-Belçika Yorumları.....	429
Türk-Yunan Anlaşması.....	430
Lozan Sulhu İçin	432
Irak'taki Entrikalar.....	435
Talimat Bekleniyor	436
Sofya Hükümet Darbesi.....	438
Zorlu Müzakereler	440
Baldwin Kabinesi ve Dış Politika	442
Türkiye'den Mektuplar: Türkiye'nin Mali İşleri.....	444
Lozan'da Durgunluk.....	447
Lozan Çözümleri	449
Ankara'nın Çılgınlığı	450
Lozan'ın Tercihi.....	452
İktisadi Perspektifler	455
Bir Barış Düşmanı.....	457
Kemalist Başarı	460
Lozan Çıkmazı	462
Lozan'da Bir Sonuç Arayışı	463

Yeni Türkiye.....	466
Rum Patriği.....	468
Amerika ve Yakın Doğu	469
Irak Protokolü.....	471
Observer Gazetesinin Tekrarı	474
Kritik Günler	477
Yanlış Anlamalar	478
Gözdağı ve Engellemeye Karşı Sabır ve Haysiyet	481
Antlaşma	482
Lozan'da Tasfiye.....	484
Şarkta Barış Kulübü.....	485
Türkiye ile Sulh.....	487
Amerika'nın Yeni Türkiye Antlaşması Yakında Bekleniyor.....	491
İngiliz Deklarasyonu ve İngiltere'nin Şark'taki Hataları	492
İngiltere Siyaseti.....	494
Avrupa'da Türkler.....	495
Güç Rekabeti Doğuda Barışı Geciktiriyor	499
Patriklik ve Helenizm	501
Lozan'ın Sönümlenişi.....	503
Lozan Barışı.....	505
Lozan Sulhu Fransa'ya Ne Kazandırıyor?.....	508
General Pellé'nin Lozan Barışına Dair Beyanatı.....	510
Lozan'da Kayıp ve Kazanç.....	511
Bizans'ın Gölgesi.....	513
Venizelos'un Yunanistan ve Fransa'ya Karşı Oyunu	516
Türkiye ile Sulh.....	520
Fransa-Belçika Müzakereleri.....	523
Lozan Sulhu: Ağa Han'ın Müslümanlara Mesajı.....	524
Amerika Türklerin Tazminat Fonlarından Pay Alır mı?.....	526
Sulhtan Sonra Türkiye	527
Avrupa, Sterlinin Zorbalığına mı Maruz Kalacak?	530
Bugünkü Türkiye	531
Yeni Türkiye	532
DİZİN	535